

VIKTORÍN ŠULC

**Když
vzletne děs
a nevíra**

**PANOPTIKUM
SEXUÁLNÍCH
VRAŽD 1.**

S DOVĚTKY ŠÉFU MORDPART J. MARKOVIČE A L. VALERIÁNA

VIKTORÍN ŠULC

**Když
vzletne des
a nevíra**

**Když
vzlétne děs
a nevíra**

VIKTORÍN ŠULC

**PANOPTIKUM
SEXUÁLNÍCH VRAŽD**

1.

**NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA**

Nakladatelství Epoque děkuje Muzeu Policie ČR
za poskytnutí posmrtné masky Václava Mrázka k reprodukci

Copyright © Viktorín Šulc, Jiří Markovič, Luboš Valerián, 2013, 2024

Photos © Vlasta Luřanská, Pavel Šmejkal a archiv autora, 2013, 2024

Cover © Lukáš Tuma, 2013, 2024

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2013, 2024

ISBN 978-80-278-0166-4 (print)

ISBN 978-80-278-1398-8 (ePub)

ISBN 978-80-278-1399-5 (mobi)

ISBN 978-80-278-1400-8 (pdf)

*Když dotkneš se mých
víček lehce dlaní,
ulétne zpod nich děs a nevíra...*

Úryvek z básně Victora Huga,
ale také epitaf na hrobě zavražděné Šárky W.

*Věnováno památce skvělého kriminalisty,
především ale dobrého člověka
Jaroslava Zahrádky*

Obsah

Alenčin děs za zrcadlem	9
Kdo vraždil nočňátka?	32
Slečna v kufrech	59
Dům hrůzy	109
Smrták bloudí krajinou	131
Zaváté stopy	182
Vražda v kině	224
Srdce z kamene	244
Dívka z nešťastné planety	274
Podezřelí zvláštní kategorie	297
Muž s pazurama	332
Smrt v čase vánočním	361
Tajemství kříže	401
Holky pod kytky	422

Alenčin děs za zrcadlem

Příměstská točna autobusu zdá se být v tuto pozdní hodinu liduprázdnou. Ve výklenku čekárny zimomřivě podupává jen několik schoulených postav.

Pankrác, Servác a Bonifác, takzvaní Ledoví mužové, zvrátili slibný začátek května do rozpačitého předjaří a studený vítr je zhola nepříjemný.

Konečně! Zvuk nastartovávaného motoru napřímí všechny obyvatele čekárny. Ale vůz ještě nenajíždí. Mladý řidič se něžně loučí s dlouhovláskou, která dnes večer projela celou linku trasy tam i nazpátek.

V postávání těchto autobusáckých madon, tak láskyplně a proti všem předpisům nalepeným na dvířka šoférské kukaně, jako by bylo cosi nadčasového. Sociálně orientovaný básník by možná vykutil ze svého nitra příměr, že takto odevzdaně čekávaly před branami šachet ženy horníků, dokud živitelé rodin nedojedli bramboračku z kastrůlků, pečlivě omotaných kostkovanými zástěrami před vychladnutím.

Poslední zahoukání klaksonu vyprovází dlouhovlásku na cestě k domovu, vzdálenému sotva půl kilometru.

Teď už na sídlišti svítí jen pár oken. Je pozdní čtvrtek, víkend na spadnutí a málokdo má chuť ponocovat.

Klapot dívčích střevíčků je nejsilnějším zvukovým terčem – každopádně hlučnějším než kradmá chůze kohosi, kdo obezřetně našlapuje jen o několik desítek metrů vpředu.

Důsledně se vyhýbá odrazu pouličních lamp, chvílemi mizí, pak se zas změní v stín plný vyčkávání... To když si chce ověřit, že příslib klapotu střevíčků, odraz zatím sebejisté chůze půvabného ženského mláděte, neustává.

Prolog

Vrtkavý osud vyměřil dívce krátký život – a i tak se jeho konec neodvratně blíží.

Míjí ruinu starého výměníku a jakoby šestým smyslem vytuší, že z nepřehledného přítmí ještě stojícího zdiva a trámův kdosi tiše vyběhl a kráčí za ní.

Dívka se ještě snaží ovládnout. Ještě se uklidňuje, že nemá cenu se ohlížet, že tam nikdo není...

Ale strach je silnější. Vždyť přítomnost čehosi cizího a nepřátelského je už přímo hmatatelná.

„Co je? Co chcete?“

A vzápětí se už beznadějně opuštěným místem, vskutku liduprázdným, neboť dívka přestává být živým člověkem a tvor proti ní se podobá spíš přízraku, rozlehne volání o pomoc, přecházející v přidušený, matný chropot.

VRAŽDA!

VRAŽDA!!!

Slavný Schikanederův obraz skupinky sousedů stojících na nuzném staropražském dvorku nad již bezduchým a zkrvaveným tělem mladé ženy¹ je věru znamenitou studií:

Deset lidiček se semklo do hloučku. Jedna žena vyběhla ještě v nedbalkách, přes které si narychlo přehodila pláštík. Muž s načervenalým nosem má už navlečenu řemeslnickou zástěru – to možná z jeho dílny a z jeho petrolejky se na dvorek line zář typického punktu schikanederovského světla...

Před nimi, blíž ke stěně domu, leží na dlažbě mladá žena.

¹ *Vražda v domě*, přelomové dílo Jakuba Schikanedera z roku 1890, olej na plátně rozměrů 203×321 cm. Podle pramenů Národní galerie byl temný dvorek vyústěním slepé Špitálské uličky, vedoucí z Rabínské ulice v již dávno zaniklém pražském Židovském městě. Sám Schikaneder „místo činu“ dobře znal, bydlel s matkou a bratrem nedaleko, na nároží ulic Dušní a Masařské.

Malíř jí propůjčil svěžest a půvab, navzdory smrti je pohlednější (obávám se použít slovo *přitažlivější*) než všichni stojící sousedé dohromady. Má nahá ramena a šiji, kam dohlédneme, nikde ani stopy po nějakém škrtidle, pod obličejem vidíme sporou kaluž krve.

Za pozornost stojí bosé chodidlo oběti. Pokud ohledáme obraz jako výseč místa činu (místa nálezu těla), musíme konstatovat, že ženiny botky nejsou k mání. Ztratila je snad během marného útěku před pachatelem?

Nebo ji vrah zardousil a v rámci kamufláže činu shodil z okna dolů? Zůstaly střevice někde v bytě?

Verzi předstírané sebevraždy ovšem vyvrací malá kaluž krve přímo před domovním vchodem. Nevedou od ní žádné šmouhy, jež by umožňovaly výklad plazícího se těla umírající oběti... Jinak řečeno, krevní stopa u vchodu podle všeho signuje prvotní střet vraha s obětí!

Některé postavy sousedů ustrnuly ve zděšeném úžasu, jiné emotivně lomí rukama nebo si překotně vyměňují cáry dojmů, podezření, dost možná falešných verzí.²

A zcela v popředí stojí malá holka, nakrucující svou hlavu v morbidní zvědavosti, aby co nejlépe viděla mrtvé do tváře a snad z ní i vyčetla nějaké hrozné tajemství...

Nepřehlédněte ji. Nezaslouží si to.

Vždyť patří mezi nás.

Pryč jsou časy malebných dvorků.

Sdělovací prostředky masírují – promyšleně a hned několikrát denně – P. T. veřejnost mediální sprchou o nových násilnostech, smrti a mordech.

Hrůza zevšedněla, lidstvo je otrlejší. Přesto snad v každém z nás vyvolá slovo – ještě spíš výkřik – „Vražda!“ vnitřní explozi úleku,

² Podle kunsthistorické studie, která řešila obraz jako detektivní rébus, vraždil údajně mladší muž s knírkem, ten nejvíc gestikulující.

špatně potlačované zvědavosti a agresivních pocitů vůči pachateli, třebaš ještě neodhalenému.

A jedná-li se, to si troufnu skálopevně tvrdit, o **vraždu ze sexuálního pohnutku**, kdy se obětí stala mladá žena nebo dokonce dítě, popsané emoce několikanásobně vzrostou.

Proč tomu tak je? Fakt, že někdo úmyslně připravil svého bližního o život pro peníze, z nenávisti nebo ze žárlivosti, je odsouzeníhodný, ve své pokřivené logice však pochopitelný.

Ovšem snaha vcítit se do myšlenek sadisty, jenž utýral oběť pro vlastní rozkoš, z nás činí carrolovské Alenky, toporně kráčející k zrcadlu – jdeme nahlédnout do světa věru vydařených potomků markýze de Sade a už předem se obáváme, co uvidíme.

Neboť dává-li sexus člověku křídla k napsání těch nejúžasnějších veršů, melodií a dalších uměleckých děl, dokáže ho stejnou silou strhnout i do nejhnusnějšího bahna.

Bojíme se toho, co dříme v lidském podvědomí.

Našem podvědomí.

Obludné činy jiných nám možná připomenou vlastní představy a tužby. Stydíme se za ně, někdy právem, většinou zbytečně. Každopádně bychom se k nim přiznali snad jen na mučidlech. Nebo psychiatrovi, těžko říct, co je horší.

O to častěji pak zvrácené činy psychopatů a deviantů nazýváme bestiálními. Hovoříme o monstrech, o *zvířatech v lidské kůži*. Což je hluboká mýlka – některých činů je schopen díky svému vyvinutému mozku a jeho abnormálnostem jedině člověk.

V někdejším *Panoptiku*, vydaném v roce 2001, jsem popsal devět případů v jednom jediném svazku, teď se mi podařilo nastřádat zhruba sedmdesát kriminálních kauz, spisů a podkladů pro plánovanou pentalogii.

Nicméně už tehdy jsem uvedl, že nemám za cíl zopakovat pro nepochybně poučeného čtenáře chronologický nebo abecední sled

„slavných“ zahraničních vrahů minulosti, tak jak je přinášejí záslužné publikace *Bestiální vrazi*, *Encyklopedie zločinu*, *Vrahové* nebo *Nejkrutější zločiny* atd.

Neměl jsem ctižádost omílat znovu všechny ty Fritze Haarmany, prodávající kusy těl svých obětí – vesměs mladých mužů – jako telecí maso, Edy Geiny, opásané řemenem s prsními bradavkami utýraných žen, Alberty Fishe, vařící si maso zavražděných dětí s cibulí a mrkví, nebo je opékající na slanině...

O některých smutných celebritách tohoto ražení se zmíním jen okrajově a pouze tehdy, bude-li mít nějaká okolnost či motiv vztah k popisovaným případům tuzemským.

Chci se znovu zaměřit jen a jen na pachatele sexuálně motivovaných vražd, působících v období let 1899–2012, úhrnem tedy 113 roků, v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

A nedělám to, na mou duši, z jakéhosi zvráceného patriotismu, ale z jednoho prostého důvodu: kniha s podobným tematickým zaměřením, šíří záběru i územním vyhraněním před *Panoptikem* ani po něm neexistovala.

Dovolím si však nyní, jako malé historické ohlédnutí, citovat podrobněji jeden jediný případ – jakousi *alma mater* všech podobných kauz.

Možná že se bude někomu zdát předposlední dekáda předminulého století dávno odbytou záležitostí. Jsem ale přesvědčen, že startovací dráha moderní historie sexuální vraždy se datuje od ponurých dnů srpna 1888, kdy v krivolakých uličkách East Endu řádil muž, který sám sobě dal přezdívku *Jack the Ripper*.

Jack Rozparovač!

Proč vlastně *dávám ožívati starým přízrakům?*

Kauza Jacka Rozparovače v sobě totiž nese symbolickou trojčlenku, kód obdobných případů příštích mnoha desetiletí:

A) Krvavý zločin, vyvěrající z pachatelových zvrácených poňutek, děsící populaci.

B) Důležitá, byť někdy sporná úloha sdělovacích prostředků. Jejich prostřednictvím promlouvá k veřejnosti policie, ale někdy i pachatel sám.

C) Hon na vraha je masivní, při své nezacílenosti těžkopádný, takže neúspěch není vyloučen.

Jack poprvé udeřil v obvodu *Spital Fields* před půlnocí 6. srpna 1888. Pětatřicetiletá prostitutka Martha Turnerová měla kromě několika desítek bodných ran prořízlé břicho a hrdlo.

Poslední den téhož měsíce následovala smrt 40leté Mary Ann Nicolsové s hlavou oddělenou od těla a vyvrženými vnitřnostmi. Prosektor ohledávající tělo se vyjádřil, že ještě nikdy nespatriil něco tak hrozného. Podle způsobu zasazení ran stanovila policie předpoklad, že pachatel bude levák a že musí mít určité medicínské znalosti.

V neděli 9. září byla na *Spital Fields* nalezena další oběť, 48letá Annie Chapmanová. Kromě prořízlého hrdla jí pachatel odborně vyňal vaječníky a ledviny. Detektivové *Scotland Yardu* získali popis muže, kterého si v průběhu noci Annie odváděla údajně jako posledního: jednalo prý se o vysokého, pobledlého muže s černým šviháckým knírkem. Kde ho hledat?

Londýnský *East End* konce předminulého století byl lidským odkladištěm průmyslové metropole, horším předchůdcem pozdějších periferií a vykřičených sídlišť. Chudinskou čtvrtí, kde padesát procent dětí zmrálo do šesti let od narození podvýživou nebo neléčenými nemocemi.

Sem žádný slušný člověk v noci nezabloudil, koledoval by si totiž o ránu kudlou, v lepším případě jen ztrátu portmonky. Existoval snad jediný důvod, proč by si londýnský dandy měl zajet kočárem mezi chudinu – *East Endem* se v oněch dobách pohybovalo třicet tisíc prostitutek...

Ideální loviště pro sadistického sériového vraha: 30 tisíc ke všemu svolných a v podstatě bezbranných holek, ženštin a bab, které si

musely vydělávat na živobytí, i kdyby zprávy o neznámém vrahovi byly stokrát děsivější!

Ve středu 26. září 1888 obdržela Central News Agency dopis: „Mám spadeno na kurvy a nepřestanu s tím, dokud nepadnu vyčerpáním.“ Podepsán *Jack Rozparovač*.

Brzy se ale ukázalo, že sil zbývá muži, jehož přezdívka se okamžitě ujala, víc než dost!

V neděli 30. září, navzdory hustým policejním hlídkám, spáchal v obvodu Whitechapel hned dvě vraždy. Po usmrcení Elisabeth Strideové nedošlo k zohavení těla. Chtěl si snad někdo vyřídit účty na Jackovo konto?

Prosektor podle provedeného řezu na hrdle usoudil, že se jedná o Rozparovačovo dílo, pachatele však během útoku kdosi vyrušil. O několik hodin později nalezené tělo Catherin Eddowesové už bylo zohaveno ve vrahově zběsilém stylu...

Následovalo pět týdnů přestávky. Ale než si stačili vyděšení obyvatelé East Endu a dost možná i zaměstnanci Scotland Yardu lehce vydechnout, byla 9. listopadu 1888 nalezena ve svém bytě zavražděná prostitutka Mary Jane Kellyová s hlavou oddělenou od těla. Její srdce položil vrah na polštář a útroby zavěsil za střeva na klice okenního rámu!

To byla šestá a poslední Rozparovačova vražda. Od té chvíle se odmlčel svými činy i svými dopisy.

Skončil snad ve vězení pro nějaký jiný delikt? Zmizel raději z britského království? Nebo dokonce zemřel?

Tyto notorické otázky – dodnes si je totiž kladou v jiných neobjasněných sériových případech celého světa potomci londýnských detektivů – zůstaly nezodpovězeny. O to obširnější prostor zbyl na dohady.

Mezi nejvíc podezříváné patřil právník Montague John Druitt. Verzi podporuje fakt, že tento zádumčivý advokát spáchal v listopadu 1888 sebevraždu skokem do Temže. Prý v pomnutí smyslů.

Někteří *ripperologové* ovšem tvrdí, že Druitt byl usmrčen na nejvyšší rozkaz. Až příliš dobře se prý znal s některými členy královské rodiny a odhalení jeho zločinu hrozilo rozpoutáním neúnosného skandálu.

Ani tak nevyšel britský trůn z Rozparovačova řádění nejlíp. Dalším *úhlavním* podezřelým byl vnuk královny Viktorie princ Albert Viktor, který jako duševně nemocný zemřel ve 28 letech. Vědělo se o něm, že nenávidí ženy, obzvlášť však nevrážil na prostitutky.

Tato verze by částečně vysvětlovala, proč se metropolitní policie dopustila tolika povážlivých chyb. Mimo jiné, proč sám policejní komisař sir Charles Warren smazal křídou napsaný vzkaz na zdi nad zuboženým tělem Eddowesové: „Židé jsou lidé, které nikdo z ničeho neobviní.“

To byla minela!

Jako by nešlo o důležitou stopu, nabízející možnost porovnání rukopisu a pravopisu údajných Rozparovačových zpráv, zaslaných do novin, s křídovým vzkazem!

Sir Charles každopádně pochybil, nicméně zasvěcení historikové mají pro prince Alberta Viktora alibi – v době Rozparovačova vraždění prý prokazatelně pobýval ve Skotsku.

Z vrozeného pedantismu doplním, že některé prameny počítají Jackovy oběti teprve od druhé mrtvoly, tedy od nálezů těla Mary Ann Nicolsové. Vražda prostitutky Turnerové svým modem operandi prý do Jackovy série nepatří.

Protože jiní solidní badatelé nešťastnou Turnerovou naopak započítávají, ba nevylučují, že Rozparovačových obětí mohlo být ještě víc, nechám demokraticky na čtenářově vůli, ke kterému táboru *ripperologů* se chce připojit.

Sérioví vrazi přitahují svými činy zájem veřejnosti, stranou nezůstávají ani múzy. Jack Rozparovač znamenal první *star* svého druhu, dodnes ho chápeme jako knížete mezi kmány – o jeho případu

byla napsána až neuvěřitelně dlouhá řada románů či děl z oblasti literatury faktu.

Pozadu nezůstala ani filmografie. Tuzemský divák se snadno rozpomene na tři tituly. Vražda na úrovni z roku 1979 reflektuje situaci, kdy se po Jackových stopách pouští sám Sherlock Holmes v podání aristokratického Christophera Plummera.

Jak už napovídá titul, stopy míří do nejvyšších kruhů – vraždy mají jen předstírat dílo sadistického vraha, ve skutečnosti jde o chladnokrevné a promyšlené odstraňování svědků skandálního poklesku nehodného člena královské rodiny.

Ke stému výročí děsivých událostí, tedy v roce 1988, natočila BBC téměř tříhodinový hraný dokument *Jack Rozparovač*, u nás vysílaný poměrně s časovým odstupem.

Podle mého soudu jde o velmi zdařilou non-fiction, ve které se tvůrci pokusili – údajně po důkladném mnohahodinovém studiu všech dostupných dokumentů – rozluštit tajemství pachateleovy totožnosti.

Vraždit měl sir William Gull, královnin lékař, význačný vědec a průkopník psychiatrie, sám prý ovšem trpící rozdělením osobnosti. Inspektora Abberlina, pověřeného vyšetřováním série vražd, si zahrál jako vždy výborný Michael Caine.

Nepochybně víc vzdychaly spanilomyslné divačky nad Frederickem Abberlinem v podání Johnnyho Deppa v kasovním trháku *Z pekla*, natočeném v roce 2001 podle stejnojmenného světově proslulého komiksu.

Dobrá a logická titul, vždyť *From Hell* neboli *Z pekla* zněla odesílací adresa dopisů Jacka Rozparovače!

Tvůrci si pro natáčení vybrali Českou republiku. Točili na několika zámcích, také na Pražském hradě. V blízkosti barrandovských studií dokonce nechali vystavět velmi zdařilou kopii starolondýnského Whitechapelu, sugestivního prostředí úzkých, křivolakých uliček a letité dlažby – kamera měla k dispozici opravdu znamenité exteriéry!

Prolog

Obrázky pěkné, děj místy kostrbatý, vybočující z pravidel žánru. Konkrétně řečeno, nezkousnul jsem Deppa, požívajícího coby smutníci vdovec Abberline opium, aby v následném jasnovidném transu zahlédl příští Jackovy vraždy...

Hlavní zápletka se povedla mnohem líp, včetně motivu vražd – skupinka pouličních holek chce vytráskat majlant, protože ví o ututlávaném skandálu. Místo peněz se ovšem dočkají blýskotu dlouhého a ostrého Rozparovačova nože.

Tvůrci filmu *Z pekla* měli finančních prostředků zřejmě dost. Velmi věrohodně totiž vypadaly protetické figuríny, znázorňující zmasakrovaná těla obětí, byť na plátně dostaly jen vteřinový prostor.

Vzpomínám, jak krátce po natáčení mně plukovník JUDr. Ivan Smékal ukázal barevnou fotografii, která poněkud anonymním, až záhadným způsobem doputovala na adresu pražské mordparty:

Viděl jsem zkrvavenou, ubodanou, ještě spíš rozřezanou mrtvolu mladé ženy, ležící v jakési anonymní místnosti. Snímek evidentně nepocházel z nějakého vyšetřovacího nebo soudního spisu. Nicméně obrazová výšeč z místa činu byla tak děsivá, že by se za ni „nemusel stydět“ ani trojnásobný vrah Gančarčík!³

Co to má znamenat?

Nějaký mord, o kterém detektivové nemají tušení?

Poslal snímek neznámý zvrácený násilník jako výzvu k souboji?

Nakonec se ukázalo, že šlo o škodolibý žertík neznámého vtipálka z filmového štábu, který tajně, jistě přes zákaz produkce, nafotil jednu z Jackových *obětí*, prozatím čekající na své uplatnění v jakémsi karavanu...

Bublina rychle splaskla, nicméně lze s nadsázkou tvrdit, že slavný Rozparovač na čas zaměstnal i pražskou mordpartu.

³ Viz Panoptikum, 2. díl, kapitola *Pan neviditelný*.

Uvědomuji si, že jako netopýří stín proletělo předchozími řádky už několikrát slovní spojení *sexuální vražda* – koneckonců obsažené i v podtitulu knížky samé.

Co vlastně tato kategorie trestného činu vraždy, podle nového trestního zákoníku spadajícího pod § 140,⁴ teoreticky představuje?

Zhruba šedesát až osmdesát let staré prameny rozeznávají tři klasifikace případů:

1. Vraždě předchází znásilnění nebo pokus o ně. Smrt samotná je jen vyústěním, ještě spíš zastřením předchozího zločinu (tzv. deckungsmord), odstraněním oběti v nebezpečné roli svědka.

O jaké pachatele se jedná? Známy forenzní psychiatr a sexuolog MUDr. Pavel Zemek, bohužel již zesnulý, s vehemencí sobě vlastní říkal:

„Jsou to většinou podnapilí mladíci, kterým nechybí sexuální apetit, zato jim schází seznamovací fáze nebo ji dramaticky zkracují. Jim se prostě nějaká dívka zalíbí, ale místo namlouvání ji rovnou napadnou. Tam, kde se normální kluk snaží dívce něčím zalíbit a upoutat její pozornost, mají oni blok.

Velmi často si nevěří, nebo se dokonce stydí, a tak řeší svůj problém po svém. Včetně vraždy po dokonáném znásilnění, protože se bojí ostudy a kriminálu.

Dost často vrcholí tragédie i ve chvíli, kdy znásilněná dívka našťavaně poví: *Já tě znám, ty seš Pepíček z vedlejší vesnice, a já tě udám!*“

Zkušené policisté dávají poslednímu tvrzení placet... Je to lidsky pochopitelné, ale zároveň i to nejhorší, co může ponížená oběť ve svůj neprospěch udělat. Už jsem několikrát slyšel možná cynický, leč přílehlavý termín: *Napsala si parte*.

⁴ Jedná se o zákon č. 40/2009 Sb., platný od 1. 1. 2010. Drtivá většina případů popisovaných v rámci této vícedílné knihy ovšem spadala ještě pod § 219 zákona č. 140/1961 Sb.

2. Součástí sexuálního násilí je vražda nebo tak brutální zacházení s obětí, jež nemůže nést ke smrti.

Pachatel při svém vyvrcholení ženu většinou škrtní nebo rdousí, po činu ji zanechává v tzv. odevzdané poloze, nahou nebo s obnaženou dolní částí těla a roztaženýma nohama.

Fotky z místa činu jsou zásluhou technického vývoje černobílé, barevné, digitální, nicméně jako by šlo pořád o stejný *učebnicový* záběr: Neobjasněné vraždy pražských prostitutek z dvacátých let minulého století, Mrázkovo řádění na Chomutovsku nebo zasněžená mrtvola ženy na střeše severomoravského paneláku – leitmotiv a kompozice snímku se prakticky nemění.

3. Cílem je vražda sama. Pachatel jednoduše zabíjí proto, že mu to dělá dobře a násilná smrt sexuálního objektu pro něj představuje nejlepší způsob ukojení.

Barvitě, leč trefně konstatuje Josef Šejnoha ve své prvorepublikové knize *Systém kriminalistického vzdělávání*:

„Vrah nalézá uspokojení v mukách oběti, která se před ním svíjí ve smrtelných křečích. Krev tryskající z otevřených tepen nebo rozdrásané maso jejích svalů, chvějící se a živé, to vše uvádí vraha do pohlavní extase.“

Takové zločiny jsou vskutku krvavé, deviant útočí bodnou zbraní proti prsům, břichu a okolí genitálu, často dochází k otevření břišní dutiny nebo odřezání nějaké části těla, kterou si pachatel odnáší z místa činu jako trofej.

Tyto případy byly dřív klasifikovány jako **pravé vraždy z vilnosti**. K pohlavnímu styku nemusí vůbec dojít. Pachatel často ejakuluje v průběhu činu, někdy se vzruší znovu a pak onanuje, nebo souloží s umírající či již mrtvou ženou.

Podobný modus operandi používal většinou Mrázek, střílející své oběti pistolí. V takové souvislosti se ovšem nejedná o klasickou nekrofilii, tedy o soulož s mrtvolou, nesoucí už různé známky hodin

či dokonce dnů, jež uplynuly od okamžiku smrti – tedy markanty probíhajícího rozkladu.

Naopak, devianty Mrázkova typu přitahuje „význam těla, které sice ještě nepozbylo vlastností těla živého, přesto je již bezvládnou hmotou“.

V moderní terminologii se pojmy **smilné násilí** či **vilnost** vytratily. Klasifikace se prakticky zúžila na tzv. **zastírací vraždy** a na **vraždy s výrazně sadistickým motivem**.

Praxe se beztak vymyká škatulkování. Vyhodnocením podoby místa činu, nálezem soudních lékařů na těle oběti či znaleckým zkoumáním duševního stavu pachatele dochází často k překrývání obou kategorií.

V některých případech sexuálních vražd, zejména tam, kde se stane dějištěm truchlohry malé město nebo obec, míří kriminalisté za pachatelem takřka najisto.

Lidé z okolí – v lepším případě policista dobře obeznámený se zdejším prostředím – brzy upozorní na mentálně opožděného mladíka, který už jako dítě týral zvířata nebo při koupání v rybníce *topil* děvčata o poznání agresivněji než jeho rozjívění vrstevníci.

Nejde ovšem zdaleka o pravidlo. Vražda spáchaná prvního lednového večera roku 2004 v obci Kmetiněves⁵ je velmi pádným důkazem, že sexuálního agresora, byť s mimořádnou mírou deviace, si nelze prvoplánově představovat jako napůl uslintaného blbečka či neurvalce každým coulem.

Kdo by to do toho tichého a slušného kluka řekl? Vždyť se zdálo, že ho snad holky ani nezajímají... Okolí po odhalení viníka žasne. Někdy je zaskočen i pachatel sám.

V dubnu 1999 jsem pod titulkem *Stín v zádech* novinářsky referoval o zajímavém případě, na který mne upozornili plk. JUDr. Luboš Valerián a soudní lékař MUDr. Igor Dvořáček z Ostravy:

⁵ Viz Panoptikum, 4. díl, kapitola *Chtěl jsem si jen bodnout*.

Šestnáctiletý Jirka studoval střední školu, chodil s dívkou, jezdil na motocyklu. Prostě normální kluk, mezi vrstevníky každopádně oblíbený. Osmého března 1994 ho požádala čtrnáctiletá Marcela, jestli by ji nenaučil jezdit na motorce.

Odjeli na odlehlejší místo a pokusili se o pár řidičsky nevalných koleček. Nejspíš o výuku jízdy tolik nešlo. Mladí lidé se začali procházet. Marcela Jirkovi řekla, že se jí líbí. Že by s ním ráda chodila. Začali se líbat.

„Vzájemně jsme si přitom vsunovali jazyk do úst. Najednou jsem ucítila, že mi ukousl špičku jazyka a ve stejnou chvíli mě začal škrtit. Snažila jsem se ho odstrčit. Upadli jsme.

Vzal nějaký kámen ze země a dvakrát mě s ním praštil do hlavy. Snažila jsem se uniknout, ale marně. Řekl mi, že jestli se nesvlíknu, že mě zabije. Zase mě škrtil, a to dost dlouho. Začala jsem křičet, že ho poslechnu.“

Jirka povalil nahou Marcelu, v tu chvíli ještě pannu, na blízkou lavičku a znásilnil ji. „Hrozně mě to bolelo, ale nebyla jsem schopná se bránit. Navíc mě strašně bolel poraněný jazyk, celá ta bolest mě prostoupila, ochromila mě,“ vypověděla později kriminalistům dívka.

„Když jsme se oblékli, věděla jsem, že v tomhle stavu bych netrefila domů. Měl jsem strach, že Jirka uteče,“ tvrdila Marcela, v krutém paradoxu vůči událostem, jež měly ještě následovat. „Tak jsem ho chytla za ruku a řekla mu, ať mě odveze do nemocnice.“

Nakonec zajeli k vysokému říčnímu splavu, kde Jirka pomohl Marcelu, aby se umyla od krve. Požádal ji, aby v nemocnici řekla, že spadla z motorky a kousla se do jazyka. „Připadal mi hrozně nervózní,“ vzpomínala Marcela.

Ve chvíli, kdy dívka stála těsně nad srázem splavu, Jirka do Marcely strčil. Pád do šestimetrové hloubky, zčásti do vody, zčásti na kamennou zídku dole, přivodil dívce další zranění. „Pochopila jsem, že mě chce zabít. Utekla jsem proto k nejbližšímu domu a zazvonila o pomoc.“

Pachatelovo sexuologické vyšetření odhalilo falopletyzmografickou metodou výraznou sadistickou složku ve struktuře sexuální motivace. Mladík nepotřeboval vstřícnou milenkou. Tím, že děvčeti působil bolest, trýznil ji a ponižoval, vytvořil situaci, aby si mohl na ztýrané a zastrašené oběti vynutit soulož.

„Nevím, kde se to ve mně vzalo. Jel jsem jako nějaký stroj,“ poznamenal Jirka při pozdějším popisu své agrese. Diagnóza sexuální deviace znamenala logické, byť překvapivé zjištění pro řadu lidí. Zejména pro dívku, se kterou Jirka už necelý rok chodil: „Byl ke mně vždy jemný, ani v důvěrných chvílích se nechoval agresivně.“

Mladistvý byl odsouzen ke čtyřem letům vězení a následně ochranné ústavní léčbě. Soud vyhodnotil událost jako souběh dvou trestných činů:

Pachatel nejprve užitím násilí a nebezpečným vyhrožováním přinutil oběť k souloži. Vzhledem ke zjištěné deviaci byla jeho schopnost ovládací snížena, navíc se mu něco podobného stalo poprvé.

Následující pokus vraždy ovšem už neobsahoval náboj deviantní agrese, ale byl typickým příkladem zakrývání předchozí trestné činnosti likvidací oběti.

Dodám, že velmi podobně postupují soudy v případě pachatelů, o kterých hovoří o několik odstavců dříve psychiatr a sexuolog Pavel Zemek.

Akt znásilnění mohou eventuálně provázet určité polehčující okolnosti, v tom sehraje klíčovou roli forenzní posudek o **zachování, snížení či vymizení ovládacích a rozpoznávacích schopností**. Následná vražda ovšem už není projevem myslí zastřené pohlavním pudem, ale kalkulem, jak se zbavit jediného svědka předchozího poklesku.

Už několikrát jsem použil termínu *sériový vrah*. Bohužel, velmi často se v médiích setkávám s chybným zaměňováním tohoto pojmu s termínem *masový vrah*. Rád bych proto připomněl rozlišovací klasifikaci FBI, logickou a přehlednou:

1. Mass murder – masový vrah usmrtí minimálně čtyři oběti na stejném místě, během stejné události. Příkladem mohou posloužit kauzy jakoby náhle zešilevších jedinců, kteří s arzenálem zbraní vylezou někam na střechu a během pár okamžiků povraždí vše živé na dostřel.

V tuzemské kriminální historii najdeme příklad v Olze Hepnarové (narozena 1951). Podle svého vyjádření se cítila jako *Prügelknabe* (otloukánek) a hnala ji zloba vůči společnosti, jež jí domněle či skutečně ubližovala.

„Oplatím svým nenávisníkům!“ napsala v dopise, zakončeném vyhlášením „rozsudku smrti přejetím“. V červenci 1973 v Praze na třídě Obránců míru (dnes Milady Horákové) usmrtila cíleným nájezdem rozjetého nákladního automobilu na tramvajovou zastávku osm lidí.

2. Hike killer – vrah na túře nebo také potulující se vrah usmrtí několik lidí na několika místech v krátkém časovém úseku. Někdy je užíváno i přívlastku *spre*, ve smyslu flámovat, hýřit nebo řádit.

Příklad z domoviny? Žárlivostí pomatený Josef Svoboda v únoru 1967 v Bukovicích na Šumpersku umlátíl sekerou své čtyři syny, ukradeným traktorem ujel hezkých pár kilometrů, aby v další obci Vlčice pokračoval ve vraždění těch, kteří „všechno zavinili“ – jednalo se o manželčiny příbuzné.

Zůstalo za ním celkem sedm mrtvých, tři ženy včetně Svobodovy manželky svá zranění přežily. Do trámu ve stodole pak vedle uvázaného provazu vyryl dvě jména, svoje a manželčino, ale nakonec z Vlčic utekl ke kamenolomu Hutberg, kde skokem z výšky ukončil svůj život.

Nemusí se vždy jednat o rodinnou pomstu. Motivace *vraha na túře* může samozřejmě kolísat i mezi loupežným a sadistickým zacílením, což v praxi potvrdili nechvalně známí pánové Kott s Kutílkem, zaslouženě požívající péče speciálního vězeňského oddělení pro doživotně odsouzené zločince.⁶

⁶ Viz Panoptikum, 2. díl, kapitola *Cestáci s vraždou*.

3. Serial killer – sériový vrah zbaví života tři a více lidí v oddělených časových intervalech. Během jedné události ovšem pochopitelně může zavraždit dvě osoby najednou.

Jako typického představitele můžeme opět jmenovat Václava Mrázka, polymorfního sexuálního devianta, který ze sadistických pohnutek usmrtil šest lidí v rozpětí let 1951–1955, když naposledy zavraždil mileneckou dvojici.

Při výčtu zmiňovaných maniaků typu Haarmana, Geina, Fishe, ale i Krafta nebo Bundyho s několika desítkami obětí na kontě, vyvstává logická otázka, proč tuzemská historie podobné kauzy s vysokou množinou mrtvých prakticky neregistruje.

Mrázek sám měl na kontě „jen“ sedm mrtvých, Hojer pět, *sparta-kiádní vrah* Straka tři,⁷ Gančarčík rovněž tři – v jeho případě ovšem nešlo o projev typického sériového vraha, on patří spíš do škatulky sériových znásilňovačů.

Vysvětlení spočívá v malých rozměrech našeho státu a vysoké hustotě obyvatelstva. Nemáme nekonečné dlouhé a poloprázdné dálnice, které poskytují sériovým vrahům jak oběti, tak anonymitu.

Při známém nedostatku finančně přiměřených bytů nemůže pachatel udeřit několikrát v jednom regionu, aby se vzápětí s hořící púdou pod nohama rychle přestěhoval do druhého.

Nelze napodobit ani model více než padesátinásobného vraha Čikatila, starostlivého otce a dědečka, který jako zásobovač najezdil dlouhé stovky kilometrů v lesnatém kraji Rostova nad Donem, a v nádražních čekárnách či na perónech si vybíral mezi mladými ženami a dětmi osamělé oběti...

⁷ Existují samozřejmě i sérioví vrazi s jinou motivací než sexuální: Biederman, Černý, Roubal nebo manželé Stodolovi vylepšovali pomocí zločinů svou finanční situaci. Výjimku znamená heparinový vrah Zelenka, ošetřovatel užívající si svou moc nad osudem pacientů: *Jak se rozhodnu? Dám ti život, nebo smrt?*

Nicméně potřebné psychotypy pachatelů sériových vražd u nás rozhodně existují. Otčím Pekárek a jeho vyžehněný syn Belušiak se doslova stali dvoučlennou vraždící úderkou,⁸ pracující podle dobře, až příliš dobře fungujícího modu operandi. Ve velkoměstě jako New York by možná dosáhli dramaticky vysokého počtu obětí, parametry provinční Mladé Boleslavi jim – díky Pánu Bohu – podrazily nohy.

Sexuální devianti patří k lidem jen málo sdílným.

„Pokud se nejedná o pachatele s výrazně nízkým IQ, pokud si zachoval alespoň trochu sebeúcty, bude hledat pro svůj čin jakékoliv vysvětlení, než aby si přiznal deviaci. Natož aby se o ní naplno rozhovořil,“ řekl mi forenzní psycholog PhDr. Karel Netík.

Zajímavě glosoval tento problém brněnský kriminalista podplukovník Vladimír Matoušek:

„Prvním závažnějším trestným činem pachatele Lubase bylo, že si vytypoval ženu, šel nějakou dobu za ní a pak ji napadl nožem. Jednalo se o nebezpečný útok, ta paní byla vážně poraněna v obličeji, utrpěla psychickou újmu. Lubas ale sexuální podtext své agrese nepřiznával a tvrdil, že ho naštvalo, když mu paní nechtěla uhnout z cesty.

Dostal šest let, ale díky havlovské amnestii z roku 1990 odešel z kriminálu dřív. O pár měsíců později ubodal studentku na dámské toaletě v budově pedagogické fakulty. Jako jeden z prvních pachatelů u nás byl usvědčen pomocí analýzy DNA a byl odsouzen k 23 letům odnětí svobody. Z trestu si ale odpykal jen pár měsíců – oběsil se v cele...

Zažil jsem i vraždu mezi mladými milenci kvůli rozchodu. Vyzádat se ze vztahu chtěla ona, on ji kvůli tomu uškrtil. Při činu došlo k sexuální agresi, včetně análního koitu. To však šestnáctiletý mladík popíral, přesně řečeno vysvětloval nám, že sexuální vraždu jenom simuloval. *Co si myslíte? Že jsem snad nějaký úchyl?* rozčiloval se...

⁸ Viz Panoptikum, 3. díl, kapitola *Lovci žen*.

A ještě jednu vzpomínku mám. Na pachatele, který se zásadně nepřiznával. Proč jste se před tou paní obnažoval? *Šel jsem se vyčurat.* Proč jste ji potom napadl? *Ona mě urazila.* Tak proč jste jí stahoval kalhotky a chtěl ji znásilnit? To už mi neodpověděl, jenom naštvane krčil rameny.“

Jen zřídka se dostane znalcům tak upřímné zpovědi, jako tomu bylo v případě mladičkého sexuálního agresora, pachatele několika velmi surových znásilnění. Rozbor jeho činů a pocitů jsem publikoval v roce 1996 pod jednoznačným názvem: *Jsem lovec!*

„Připravil si do tašky šátek, nůž, který si sám vyrobil, bundu, maskáče a kanady – všechno to uschoval v blízkém lesíku. Později svou výbavu doplnil o čutoru, pásek a šňůru na prádlo. Když přišel do hospody nebo na zábavu, dal si pivo.

Původně mu stačily čtyři půllitry, časem se vypracoval až na osm. Zašel se ke skrýši převléknout a vzít si výzbroj. Pak sledoval ženy. Měl pocit, že je lovec, který jde za zvěří. Říkal si to v duchu, pořád a neúnavně si to opakoval, zpíval si lovecké písničky...

Ve čtvrté třídě základní školy se s ostatními spolužáky při hrách vzájemně svazovali. Líbilo se mu to. Stejně jako když na táboře strkal nějakému klukovi do pusy papír, až se trýzněný pozvracel – to ho vzrušilo. V pubertě chodil onanovat do sklepa, přiškrcoval se, přivazoval se nahý k trubkám, představoval si, že je ukřižovaný.

V osmé třídě osahával spolužačky. Když křičely, utíkaly a schovaly se před ním, zjistil, že je to nejlepší ze všeho, co dosud zažil. Zatímco předtím si představoval trápené osoby v neurčitěm nebo mužském pohlaví, teď začaly převažovat dívčí objekty.

Masochistické výstřelky ho ovšem neopustily: Přivazoval se k nábytku, představoval si, že jde na popravu, lehl si svázaný před puštěný sporák nebo do vany s vodou. Někdy si představoval, že místo něho leží bezmocná dívka. Přiškrcoval si přirození provázkem, dával si pleny mezi nohy, cokoliv z toho ho dokázalo vzrušit...

Pak přišla už zmíněná *lovecká éra*, naštěstí i relativně včasné dopadení, protože model svého chování – přiložit ženě nůž k hrdlu, pod pohrůžkou smrti ji znásilnit a následně ji donutit k orálnímu sexu – měl už dokonale zvládnutý. A brzy by mu tyhle *kratochvíle* přestaly zákonitě stačit...

Během vazby měl sen: Jednu holku přivázal k trámu, s druhou souložil a pak ji pojídal jako kanibal. Ta přivázaná se na to musela dívat. Křičela strachy – a ještě víc křičela, když ji zaživa zakopal do země.“

„Proč je chcete ponižovat, deplat? Jsou to přece nemocní lidé,“ hájí svěřepě své pacienty někteří sexuologové, po rocích praxe tak trochu propadlí fachidiotismu.

Spolu se zarytými pseudohumanisty všeho druhu a paladiny zvráceného pojetí lidských práv pak sborově volají: „Zasluhují léčbu, nikoliv věznění!“

Slovo deviant už vlastně není vhodné. Hlavy pomazané všelijakými bruselskými euroolejíčky totiž vymyslely daleko korektnější přídomek – **osoba s poruchou sexuální preference**. Jak hezky to zní! Jinak by se ti neboží pedofilové a sadisté museli právem cítit dotčeni ve svých právech!

Domnívám se, že tento nebezpečně lidumilný přístup, který naštěstí zdaleka nesdílejí všichni odborníci, je ve své optice notně pokřivený.

Pokud někdo spáchá sexuální motivovaný trestný čin, musí být od společnosti, kterou ohrožuje, dokonale izolován! Což bohužel není případ našich psychiatrických léčeben, kde pacienty s nařízenou ochrannou ústavní léčbou hlídá v podstatě bezmocný zdravotnický personál – zatímco daleko lépe střežený (a devianty obávaný) detenční ústav zeje prázdnotou.

A pokud se má deviantní jedinec vrátit na svobodu, měl by o tom – s tíhou vlastní zodpovědnosti – rozhodovat odborný lékař, resp. okresní soud, nikoliv ovšem sídlící v poloanonymním dosahu konkrétní věznice, ale tam, kde ke zločinu došlo.

Tam ať řeknou lidem, včetně pozůstalých po oběti, pěkně do očí: „Jsme přesvědčeni, že X. Y. už není nebezpečný.“ Nejspíš by to s milostmi pro budoucí recidivisty nebylo tak horké!

Ne, já nevolám po doživotní kriminalizaci lidí, kteří uznali, čeho se dopustili, pochopili smysl nařízené léčby, popřípadě dali souhlas ke kastraci. Nezapomněl jsem na slova již citovaného brněnského kriminalisty Matouška:

„Když je člověk na místě činu a vidí zuboženou, utýranou oběť, zatne zuby a říká si: *Tak tohohle pachatele musíme dostat!* Povede se – a pak proti vám sedí člověk se zpackaným dětstvím a zpackanou výchovou, jehož deviace možná zavinil předčasný porod... To je pak trochu o něčem jiném.“

Nezapomněl jsem ani na věty vyšetřovatele podplukovníka Oldřicha Slabého z Ústí nad Labem:

„Každý případ, sexuální vraždy nevýjímaje, je film s 200 000 políčky. Vyříznete jeden a máte obrázek, třeba ruku s nožem, kterým manželka bestiálně ubodala svého muže. Neuvidíte ale pak i ty další, kdy naopak trýznil on ji. Okamžiky strachu na jejím obličejí, když slyšela, jak se vrací z hospody...“

Podobný film vám mohu nabídnout k případu jednoho sadisty. Bylo mu 36 let, měl velmi nízkou inteligenci, ale nepovažoval bych ho za typického zločince. Domnívám se, že by neukradl auto, ani kdyby stálo otevřené, s klíčky v zapalování. Přesto už dvakrát seděl pro velmi surová znásilnění.

On věděl, že *TO* zase na něho přichází. K lékaři, u kterého se měl každého půl roku hlásit, se dostavil o dva měsíce dřív. Doktorovi ovšem takhle nezvyklá včasnost nebyla divná: *Tak co, dobrý, dobrý?* zeptal se.

Jo, dobrý, odpověděl náš muž a zase odešel. Zanedlouho na to zavraždil ženu, která se opalovala o samotě, na takovém vyšlapaném plácku v obilí někde u rybníka. Neovládl se, jak ji tam viděl polonahou...

A teď ty pochody v jeho hlavě, ta hrůza! On celou dobu věděl, že bude v okolí první chlap, na kterého policie upře pozornost. Že na něho přijdou. Že když ženu nezabije, přijdou na něho tuplem... Ale bylo to silnější. Kde hledat chybu? Snad v jednom jediném políčku filmu? A v kterém? Víte, ne nadarmo se říká:

Svaté město padlo, PŘESTOŽE každý plnil svou povinnost.

Svaté město padlo, PROTOŽE každý plnil JEN svou povinnost.“

Ano, svaté město padlo... Právě proto jsem přesvědčen, že společnost musí vždy nadřazovat bezpečí potenciálních obětí nad lidská práva potenciálních pachatelů!

Snad ještě něco musím vysvětlit.

Proč píšete o takových hrozných věcech? Proč nenecháte nevinné oběti spát? Nebo snad chcete dát dalším vrahům návod?

S těmito otázkami, často i mnohem hůř formulovanými, jsem se přirozeně setkal za svou praxi mnohokrát.

Mohl bych odpovědět citátem Karla Čapka:

„Lidé strašně rádi čtou o zločinech. Patrně to potřebují. Proto čtou detektivky i zprávy ze soudních síní. Potlačte obé, i budou sedět večer na zápraží nebo kolem ohňů a povídat si o zločinech v celém hejtmánství za posledních padesát let.“

Ale nebudu třímat mrtvého klasika jako štít, máchat jím proti spršce výčitek. Ano, o fenoménu vraždy hodně vím – a přiznávám, že zpětná vazba v podobě tradičně vysokého čtenářského zájmu je pro mě, jako pro každého publicistu, lákavá.

Mohu ale taky dodat, že skoro na každém případě lze najít zlatý valounek poučení či varování z hlediska viktologie.

Už vůbec nechci těžit z prostého lidského zármutku. Velice často se setkávám s pozůstalými po obětech, kteří vítají můj autorský zájem, stejně jako má nediplomatická slova o činech a postojích pachatelů.

System našeho trestního řádu a soudnictví je ve svých důsledcích stále bezohledný vůči oběti i její rodině: Zavražděný člověk je jen

položka, faktum bez vývoje. Rodinný příslušník má zas ponejvíc hodnotu jako případný svědek – jakmile skončí výpověď, nikoho už nezajímá.

Naopak, všechna práva a nároky obviněného či obžalovaného, jeho obhajoby, jsou náležitě opečovávány!

Čímž nechci říci, že také rodina pachatele netrpí. Poznal jsem jich hodně a v duchu jim někdy říkám *Pozůstalí číslo dvě*. I když...

Během přestávky jednoho soudního líčení se na mě obořila pachatelova sestra: „Myslíte, že my doma nepláčeme? Že taky nejsme nešťastní?“

Odpověděl jsem jí: „Vážená slečno, oba zármutky nemohou být stejné z jednoho prostého důvodu. Váš bratr se velmi pravděpodobně jednou z vězení vrátí. Rodině oběti však zbývají – jednou provždy – jen návštěvy hrobu.“

A právě na tyto lidi jsem při psaní své knihy myslel nejvíc.

Kdo vraždil nočňátka?

Prostitutky. Šlapky. Děvky. Ďapiny. Kněžky lásky prodejně... Spisovatel a znalec „bahna Prahy“ Kukla jim zas vlídně přezdíval nočňátka...

A samozřejmě – kurvy.

Tak povětrné holky ve svých dopisech, určených tisku či policii, tituloval Jack Rozparovač. Právě jeho londýnská vražedná série na sklonku 19. století snad jako první prokázala, že prostitutka je velmi snadným cílem sadisticky založeného pachatele.

Zajímavou sérii tohoto druhu pamatují i policejní archivy první republiky. Je to už tak neškodně dávno...

Ale nenechte se, prosím, ukolébat v omylu: Stránky spisů možná zežloutly, staré fotky trochu vybledly – nicméně tehdejší oběti to nebolelo o nic méně než ty dnešní!

I. Proč si nevezmete klobouček?

V úterý 1. února 1927 byla na severním svahu smetiště, cca 100 metrů za vysočanskou noclehárnou, náhodně nalezena mrtvola 31leté Růženy Petrové, zaměstnáním kuchařky, toho času bez práce i bez bytu. Jinak řečeno, šlo o ženu v zoufalém existenčním postavení, živící se všelijak...

Mrtvola ležela na zádech, s výrazně obnaženým spodkem břicha a kompletně dolními končetinami, nohy roztažené v podobě písmena „V“, nesporně navozující motiv sexuální vraždy.

Z oběti vyšlo v okamžiku škrcení lejno, pachatel v něm zanechal otisk kolena svých vroubkovaných, pravděpodobně kordových nebo

manšestrových kalhot, se souběžnými rýhami vzdálenými od sebe zhruba 2 až 3 milimetry.

Vražedným nástrojem bylo škrtidlo, konkrétně kravata, původně přišíťá k přední části oděvu viktimy. Pravé stehno měla oběť poškrábáno nehty, podle všeho pachatel na ženě soulož nevykonal. Takže šlo o vraždu z vilnosti, vykonanou pro pohlavní ukojení nikoli surovým znásilněním, ale vraždou samou?

Při opakovaném ohledání místa činu uviděl jeden z detektivů asi 20 m od cesty směrem k žižkovskému Krejčárku, zhruba 100 m od místa činu, v brázdě mezi strništěm a zoraným polem, černou tkaničku, vyčnívající ze země.

Zatáhl za tkanici – a vytáhl zahrabaný balíček, ve kterém byla černá zástěra, podprsenka, roztrhané ženské spodky a černý sameťový klobouk.

Tedy věci náležející Petrové, věci které měla podle svědků krátce před vraždou stále u sebe. Balíček třímala v náruči, o klobouku se dokonce bavila s možným vrahem...

Růžena Petrová byla zaměstnána od 8. do 13. ledna 1927 jako kuchyňská pomocnice v Blažejově restauraci na Letné. V práci se jí moc nelíbilo, s lehkým srdcem odtud odešla, ale brzy mělo být hůř!

Nezaměstnaná žena začala využívat dobrodiní vysočanské noclehárny, kde za malý obnos měla nárok na koupel, postel a polévku s chlebem k večeři i ke snídani.

Jenomže Petrová byla živel, potíživka, zdálo se jí zatěžko dodržovat – logicky – přísná pravidla ubytovny. Jednatřicátého ledna navečer neprošla pro předešlé prohřešky přijímací procedurou a zůstala na ulici. Nebo bylo všechno jinak?

Odpolední vydání *Národní politiky* (jak známo, *odpoledníčka Národní politiky*, *čubičky* si kupoval sám Josef Švejk) z 3. února 1927 přineslo nesporně pohotovou reportáž *Zimní večer ve vysočanské noclehárně*.

Její archivní cenu zvyšují dvě fotografie: konkrétně jde o celkový snímek noclehárny, ještě zajímavější je momentka z blízkého smetiště, s údajným místem nálezu mrtvoly, označeným výrazným křížkem. Z celostránkové reportáže si dopřejme menší ochutnávku:

„Byl večer sychravý a deštivý. Když jsme vykonali dlouhou pouť od stanice elektrické dráhy rozmočenou silnicí vzhůru, octli jsme se před rozsáhlou, několikapatrovou budovou, obehnanou zdí, jejíž velká okna plála četnými světly do noci.

Před osvětleným vestibulem tísnila se dlouhá fronta uchazečů o nocleh. Do některých tváří vepsal život své značky strážní a bídy, jiné byly zvětralé a okoralé jak černý chléb a ukazovaly k tomu, že jejich majitel je všem psotám uvyklý a dovede jim vzdorovat.

Byly tu tváře zřejmě inteligentní, byly jiné, nasvědčující prudké ba násilné povaze, ve které se snadno poruší rovnováha a vybijí nečekaným činem. Mnozí pokorně, jiní netrpělivě a s repotem očekávali, až na ně dojde řada a ve mnohých očích pod clonou hustých řas zasvítí zlověstný blesk...

Koupel je rozkoš tohoto místa. Pozorovali jsme četná těla, osmahlá, svalnatá a urostlá, stejně jako bledá a rachitická, nebo s vpadlými prsy tuberkuliků, s jakým potěšením, ba rozkoší se čvachtala a mrskala pod sprchou teplou nebo studenou a jak smývala ze sebe špínu dne i života na těchto místech.

Koupel to byla vlastně symbolická a lidí, kteří přicházeli zahaleni v plášť a s trepkami na nohou, v řadě po dvaceti do jídelny pro talíř husté polévky a notný krajíc chleba, byli zcela jinými lidmi, než ti, kteří hlučeli a bouřili venku...

Pojedli jsme také a musili si přiznati, že polévka byla dobrá. Na to shlédli jsme světlé a prostorné ložnice, všechny s tuctem nízkých a pohodlných lůžek s bílým prádlem a teplou houní, s pružnou a měkkou kovovou matrací, na nichž klidně a pokojně oddechovali spáči...“

Poděkujme do dálek věčnosti autorovi nesporně zajímavého článku, skrývajícímu se pod šifrou -oč-, a věnujme se zas kriminalistickým

peripetiím případu Petrová, který byl svěřen do referátu policejního komisaře dr. Doležela, pod přímým vedením ministerského rady Knotka.

Ve středu 2. února ráno obstoupili civilní agenti bezpečnostní stráže vysočanskou ubytovnu. Podrobili vycházející ženy a muže důkladné prohlídce oděvu, stavu kapes, popřípadě ručních zavazadel, hledali také mezi nocležnicemi nějakou přítelkyni oběti.

Pátrání nezůstalo bez úspěchu, aspoň co se informací týče. Podle několika svědkyň měla mít Petrová u sebe asi 80 Kč. Pokud si ženy nevymýšlely, musela být vrahem oloupena, mrtvá u sebe totiž neměla ani zlomek udávané částky – sumičky rozhodně nemalé z hlediska nouze zdejší klientely.

Kam zmizely další věci Petrové, konkrétně koš, se kterým odcházela z Blažejovy restaurace?

I na to našli detektivové časem odpověď: koš s dámským prádlem a šatstvem – nalézalo se tu též několik dokumentů, mj. Růženin křestní list – byl už několik týdnů dán do úschovy u obchodníka Jana Bašeho, konkrétně ležel v jeho prodejním stánku na Letenském náměstí.

„Třináctého ledna přišla za mnou Petrová a prosila, abych jí koš na krátkou dobu, nejvýš na dva dny, vzal k sobě. Souhlasil jsem, ona ale přišla až za týden a znovu mě prosila, ať ještě u sebe koš nechám, že nemůže sehnat místo.

Bylo mi jí líto, věděl jsem, v jaké nouzi je. Řekl jsem jí proto, že ano, jen ať si rychle něco sežene... Přikyvovala s určitostí hlavou, ale bylo to naposledy, co jsem Petrovou viděl, potom už se nikdy nestavila.“

Detektivové dále zjistili, že Petrová patřila k hloučku 28 lidí, kteří se 31. ledna 1927, ještě kolem půl deváté večerní, marně domáhali vpuštění do vysočanské ubytovny. Hlouček ztropil výtržnost, pořádek sjednal až přivolaný strážník, který vyzval přítomné k odchodu.

Uběhlo pár desítek vteřin a před vestibulem zůstala jen Petrová – a 24letý, atleticky stavěný František Kiss, údajně bývalý komorník maďarské aristokracie.

Ten už měl přijímací proceduru úspěšně za sebou a pokuřoval venku. Odcházející svědkové si pamatovali ptačí brčka, zdobící Kissův klobouk... Petrová se neměla k odchodu, procházela se po chodníku, v rukou měla černý látkový balíček – ale navzdory chladnému počasí v nich třímala i svůj kulatý klobouk z černého sametu.

Kiss se jí ptal, proč si klobouček nenasadí, Petrová odpověděla, že jí bolí hlava a ostrý vzduch na ni působí blahodárně.

To ale nebylo naposledy, co se ti dva viděli!

Sám Kiss vypověděl, že v půl desáté byl opět před vrátnicí a zhruba půl hodinky s Petrovou mluvil.

Poradil jí prý, ať nějak zkusí obměkčit vrátného, což ona s úspěchem učinila, každý z nich pak prošel jinou chodbou k mužskému, resp. ženskému oddělení, kam se odebrali k odpočinku...

Vrátný Čížek z toho ovšem většinu popřel. Připustil, že kolem půl desáté večerní Kiss opustil budovu, každopádně se ale vzdálil z jeho dohledu, takže ho neviděl kouřit samotného, ani ve společnosti Petrové:

„Po nějaké době se Kiss vrátil sám a sám taky prošel chodbou k ubikacím. Žádnou ženu jsem vstoupit neviděl a nemohla se do ubytovny ani tajně vkrásti. Můj pes, vlastně hlídač, by určitě zavrčel a vyzradil by její příchod.“

Jinak řečeno, půlhodinka času by k vraždě na nedalekém smetišti bohatě stačila!

Proč ale Kiss přiznal, že se znovu s Petrovou setkal?

Obával se, že si jejich druhé rozmluvy, popřípadě odchodu od budovy mohl vrátný všimnout?

Nebo se bál jiného svědka?

Opakovanou konfrontaci Čížek ustál, naopak Kiss se zaplétal do dalších lží. Tvrdil, že je ženatý, pak zas, že je svobodný, že má v Jihlavě snoubenku – právě tam se drobně zranil a otřel si krev kapesníkem, možná, že něco krve ulpělo i na košili...

Detektivové velice brzy Kissovi dokázali, že v Jihlavě v posledních dnech nebyl, že má manželku v Praze – a že se v den zatčení, sotva dvanáct hodin po vraždě, převlékl do čistého zánovního obleku, který měl uschován spolu s dalšími věcmi v koši na Masarykově nádraží.

Týkal se tento převlek především kalhot, potřísněných na kolenní lejnem oběti? Odhodil je Kiss na nádraží nebo se jich zbavil v nějakém domě poblíž Hyberské ulice?

Pátrání po usvědčující části oděvu skončilo neúspěchem, stejně tak vyzněla do ztracena série čím dál topornějších výslechů podezřelého muže. Policie v inkriminovaném Kissově koši sice zajistila ukrytou pornografickou literaturu a podobně laděné fotografie, stejně tak dopisy, kterými exkomorník sváděl vdané ženy.

Mordparta postupně navršila informace, že Kiss musel z několika zaměstnání odejít pro svou až výstředně sukničkářskou povahu. Nešlo mu jen o to, aby dostal ženské do postele – chtěl nad nimi cítit absolutní moc. Choval se k nim surově, fyzicky je napadal, sužoval je i psychickým terorem...

Žádná z těchto indicií ale ke Kissovu usvědčení z vraždy Petrové nestačila, podezřelý muž musel být po čase propuštěn z vazby zemského trestního soudu na svobodu.

Epilogem nám zajímavě poslouží dva citáty z tehdejšího tisku, jedná se o výstřižky z policejního archivu:

„Vypsání odměny ve výši 1000 Kč na vypátrání vraha má za následek, že bezpečnostnímu oddělení policejního ředitelství dochází řada různých udání, která se však ukazují bezpodstatná. V jedné pražské tramvaji udála se včera i velmi bouřlivá scéna, když jeden z cestujících byl označen jistou ženou za vysočanského vraha.

Zmíněný muž měl zavázanou pravou ruku a rovněž v obličejí byl poškrábán. Toho si povšimla jedna z jedoucích žen, která si vzpomněla na zprávy o vraždě, přistoupila k muži a zahájila hned výslech, kde prý přišel k zranění. Muž jí dobromyslně vylíčil svůj

případ, načež žena prohlásila, že jsou to výmluvy a na příští stanici žádala strážníka, aby muže zatkl, protože je to prý vysočanský vrah.

Na záhadného muže s orlím nosem učinily rovněž udání pražské bludičky z Petruské čtvrti. V úterý potrhala prý na jedné z prostitutek prádlo a ve čtvrtek ohrožoval jednu na životě. Hodí prý se na něho popis muže, který byl spatřen ve společnosti Petrové v jisté kantině.

Muž ten měl býti poškrábán na ruce a rovněž prý měl sametové kalhoty, jejichž otisky byly podle zpráv policejních listů nalezeny na místě činu. Po tomto individuu bylo zahájeno pátrání.“

Prý, prý, prý...

Kromě zatčeného, obviněného a časem zas propuštěného Kisse neměla už pražská policie jiný marciální směr vyšetřování, „nekoupila“ z talonu další silnou kartu, se kterou by mohla diktovat příští vývoj partie.

Případ se každým dnem jako by rozpíjel před očima, stával se hůř a hůř uchopitelným. Jindy sžíraví novináři ovšem neupírali detektivům pilné pracovní nasazení:

Pražský policejní aparát pracuje v tomto případě velmi svědomitě, na pátrání záhady jsou posíláni stále noví a noví detektivové... Těž Kissův výslech se děje důkladným způsobem, již proto, aby opětně nezůstala nevyřešena záhadná vražda, neboť nevyřešená zůstala jedna loni na Invalidovně.

II. Smrt Nandy Obojňáčky

Ano, bylo tomu tak.

Ve čtvrtek 4. února 1926 byla v prostoru tehdejší Prahy X, uprostřed vojenského cvičiště karlínské Invalidovny, nalezena mrtvola třicetileté Anny Kočové.

Vzdálenost k silnici činila 134 metrů, k ohradě *footbalového* hřiště, směřujícího k Vysočanům, 62 m. Žena ležela naznak, pod hlavou měla vlněný svetr, šátek na hlavu a šál. Většina šatstva z těla byla strhána a vtlačena do rozměklé půdy pod dolní končetiny.

Odevzdaná poloha těla nasvědčovala vraždě z vlnosti, odlišně vyhlížela jen pozice nohou, které byly v kolenou ohnuty, takže obě paty se takřka dotýkaly.

Jako příčinu smrti označil soudní lékař Edward Knobloch udušení ucpaním nosu a úst nějakým měkkým předmětem, svědčila o tom mj. absence známek rdoušení či škrcení, a naopak přítomnost krve v dutině nosní a nosohltanové, která byla z části vdechnuta a z části polknuta.

Při takovém dušení ovšem nastávají reflexní pohyby horními i dolními končetinami, vedoucí k volnému natažení údů. Což, jak bylo řečeno, v pozici mrtvolky chybělo – navíc paty nohou těsně u sebe znemožňovaly i vykonání soulože. Detektivové se tedy uchýlili k předpokladu, že pozici Kočové pachatel naaranžoval, *aby se mohl kochati pohledem na nahé tělo a hlavně na obnažený genitál zavražděné.*

Je dost možné, že k souloži s živou, umírající či už mrtvou Kočovou ani nedošlo. Na mrtvole, v těle, na šatech ani v blízkém okolí činu totiž nebyly patrné stopy spermatu...

Pachatel činu zůstal nevypátrán a šlo jen spekulovat, do jaké míry nese vražda z pražské Invalidovny stejný rukopis jako mord u vysočanské noclehárny.

Existuje ovšem ještě jedna verze o smrti Kočové.

Upozornil mě na ni plukovník JUDr. Michal Dlouhý, policista, ale taky autor literatury faktu a odborný poradce řady televizních projektů, velký znalec kriminalistické historie – v neposlední řadě duchovní otec oblíbeného televizního seriálu *Četnické humoresky*.

Oč se konkrétně jedná?

V roce 1927 vyšel druhý díl knihy *Konec bahna Prahy* autora Karla Ladislava Kukly, zabývající se mimo jiné polosvětlem pražských prostitutek, stejně jako různých pajzlů a pajzlíčků, malebně zvaných – vybírám namátkou – Stoletá kavárna alias Stoletka, Žbluňk,

Batalion, Čekuláda, Stará paní, U Lišků někdy také přezdívaných U chytrého zvířete...

Uprostřed stodvacáté stránky mne doslova elektrizovalo několik razantních Kuklových odstavců, týkajících se násilné smrti prostitutky Anny Kočové:

„Nejpodivnějším zjevem takové prostitutky byla na Žižkově pověstná ‚Nanda Cihla‘, také ‚cikánka‘, zvaná též žižkovská ‚obojňačka‘, kterou právě v době, kdy tuto kapitolu dokončuji, stihla záludná smrt u karlínské Invalidovny!“ předznamenává autor Kukla a hned se reportážně věnuje scéně z místa činu:

„Bylo mlhavé ráno. Tramway vlekla se bez konce pražskými ulicemi, než otevřelo se za Invalidovnou v Karlíně rozměklé, daleké pole, nad nímž ležela průsvitná mlha se stříbrným nádechem nesmělého únoro-
vého slunce. Tu a tam mužské postavy rázně se hnaly kupředu a hloučky stály porůznu, jakoby smazány mlhou, v níž neurčitě se rýsovaly. Hleděli jsme na stříbrné zamžené pole, nad nímž chvěl se již příslib jara.

Postavy mihající se v mlze nezajímal nás: patrně vojáci, chvátající na cvičení... Více nás zajímalo samo to pole, kypré, měkké, nad nímž slunce postříbřovalo předjarní mlhu, propouštějící z dálky obrysy nízkého pahorku.

‚Leží tam nahá ženská,‘ pravil průvodčí, ale nikdo z jedoucích nevyšiml si toho: Myslili, že žertuje.

Ale byla to pravda. Za chvíli skláněly se hlavy k sobě, průvodčí vypravoval, co viděl (nebo snad i neviděl)...

Pole změnilo naráz svoji tvářnost. Polekaný pohled bloudil po něm, a zastavil se u největší skupiny mužů, mezi jejich botami objevil s ustrnutím cosi bílé svítícího:

Nahá žena... Využitá. Mrtvá. Zabitá. Obraznost představila si vrahy, kteří ji sem zavlékli.“

Kukla pokračuje dál v líčení kauzy originální úvahou:

„Když byla potom zjištěna v mrtvé pověstná prostitutka žižkovská, Kočová, vulgo ‚Nanda cikánka‘, která se tahala za noci po vrchu

Žižkově opilá se zpustlými muži – i ženštinami, zůstalo záhadou, jak vlastně sešla se světa...“

Nezjistili to ani lékaři, kteří její nahotu ohledali, protože nic nenasvědčovalo násilné smrti, mimo roztrhaných šatů, ze kterých byla vysvěčena na zablácené cestě v mrazivé noci...

A přece na jediné vysvětlení se zapomnělo... že mohla jako perversní obojnatka vysvléci se ze šatů sama v záchvatu organismu po souloži s ženskou milenkou a pak zhynouti mozkovou mrtvicí!“

Tak píše Kukla včetně slova *organismu* (zřejmě šlo o chybu sazeče, neboť o pár stránek dál připomínaný *Žak Rozparovač* už páral tesákem břicha prostitutek ve chvílích orgasmu) a v závěru shrnuje:

„V případě ‚nahé ženy‘ Kočové vulgo ‚Nandy cikánky‘ násilná smrt nebyla prokázána, i je skoro jisto, že u ní smrt nastala mrtvicí, následkem přílišného perversního vzrušení pohlavního!“

Tolik zdatný – a jakoby mírně blahem vrnící – znalec odvrácené strany Prahy Karel Ladislav Kukla. Proti jeho názoru stojí posudek věhlasné kapacity Edwarda Knoblocha, soudního lékaře a autora takových titulů jako *Duše a zločin* nebo *Lékařská kriminalistika*.

Právě Knobloch byl osobně na místě činu a tělo viktimy Kočové pitval. Mohl proto ve své další knize *Pohlaví a zločin* hodnověrně uvést jako příčinu smrti – s ohledem na krev v nose a nosohltanu oběti – násilné udušení. Laskavý čtenář se rozhodne sám. Já dávám hlas panu doktoru Knoblochovi.

III. Příliš všetečná svědkyně?

Do třetice všeho zlého.

Vlastně ne, tenhle neobjasněný mord prostitutky se netýkal pánů detektivů z mordparty, resp. ze „čtyřky“ v Bartolomějské, ale četníků. Zločin, byť s jistým vztahem k Praze, se udál mimo matičku měst.

Úctyhodný balík dokladů započíná věcně. Jak vyplývá z protokolu číslo jednací 1258 Zemského četnického velitelství v Praze, oddělení I. Praha, stanice Dobříchovice, nalezly 30. července 1929

Josefa Serafínová a Jana Hájková, obě bytem ve Všenorech, při hledání hub ve všenském lese mrtvolu přikrytou ulámanými větvemi ze smrků.

Na místo se neprodleně odebrali vrchní strážmistr Bartoušek a strážmistr Železný, aby zjistili následující:

„V lese zbraslavského panství na katastru obce Jíloviště, na místě vzdáleném od Všenor asi 1 km, ve vzdálenosti asi 30 metrů od silnice ze Všenor do Klnice, leží na příkrém svahu v hustém smrkovém porostu mrtvola neznámé ženy. Hlava mrtvoly byla pravděpodobně ohlodána od zvěře, neboť na místě se nachází pouze lebka...

Mrtvola neznámé ženy – tělo je ve stavu pokročilého rozkladu – leží na zádech, hlavou dolů k silnici, levá ruka je stočená a nalézá se pod zády... Neznámá žena jest oblečena v kombinované šaty s dlouhými rukávy, jejichž spodní část /sukně/ jest z tmavého hnědého sametu a vrchní část šatů jest z tmavého hnědého hedvábí.

Pravá noha mrtvoly je ve světlé punčoše tělové barvy a zánovním střevíci, pravděpodobně jde o výrobek fy Baťa. Na levé noze mrtvoly není punčocha ani střevíc. Vedle hlavy mrtvoly leží ženské reformní světlé kalhoty. Pod kombinovanými šaty se nalézá kombiné růžové barvy, zdobené krajkou.“

Nějaká oběť tragické nehody?

A kdo ji zahrabal větvemi?

Nepůjde spíš o vraždu?

Pozoruhodné bylo, že ve vzdálenosti čtyř kroků od mrtvoly – pod malým smrčkem, vedle druhého střevíce a části druhé punčochy mrtvé ženy – válely se v trávě dvě mladé břízky, z nichž na jedné byly znatelné stopy krve. Dále četníci registrovali jednu slabší březovou větev, dva kusy slabého a jeden kus silného provazu, stejně jako stočený kus pozinkovaného drátu.

„Nalezené mladé břízky činily dojem primitivně zhotovených nosítek, na kterých mrtvola mohla býti nesena, jsouce nalezenými

částmi provazů a drátů na nosítka připevněna,“ zní správný závěr četnické pátračky.

Nosítka s takovým břemenem nemohl ovšem v žádném případě nést ani abnormně velký a silný jedinec.

Jinak řečeno: buď byli vrazi (?) minimálně dva, nebo jednomu pachateli nějakou dobu po činu kdosi důvěryhodný (Snad příbuzný? Přítel? Oddaný zaměstnanec typu šoféra nebo sluhy?) vydatně pomohl s odklizením mrtvoly!

Pokročilý hnilobný stav těla nevěstil nic dobrého – pachatel bude mít nejspíš řadu dní náskok. Rozklad mrtvoly se odrazil i v mlhavém závěru pitevní zprávy z 31. července 1929, konané za účasti již zmiňovaného MUDr. Edwarda Knoblocha v pražském Německém ústavu pro soudní lékařství:

„1. Při pitvě mrtvoly neznámé ženy, pokud ze zachovalých orgánů lze souditi, zjištěny byly známky svědčící pro udušení, totiž značná krevnatost tkáně plicní, jakož i krevnatost orgánů v dutině břišní.

2. Jelikož na zachovaných orgánech, jmenovitě na plicích a na srdci, nebyly zjištěny žádné známky, které by mohly vysvětliti udušení z příčin přirozených, nutno souditi, že s největší pravděpodobností jde o udušení způsobem násilným, tedy buď o uškrcení, nebo o zardoušení.

3. Znamky nějakého mechanického ublížení na mrtvole shledány nebyly.“

Odborně stručné řádky. S postavou tohoto soudního lékaře se v naší knize ještě neloučíme, byla by ale škoda nepřipomenout, že profesor Knobloch byl jakousi poslední renesanční bytostí tuzemské kriminalistiky.

Vedle soudně lékařské praxe byl totiž – neoficiálně – i zdatným forenzním psychiatrem a ve svých publikacích se nebál pouštět do úvah týkajících se psychologie místa činu nebo psychologického portrétu možného pachatele.

Ve středu 31. července 1929 propátraly posílené hlídky z Dobřichovic, Zbraslavi, Radotína, Řevnice a Horních Černošic pod velením okresního četnického velitele kapitána Josefa Hrubého inkriminovaný les. Žádné další předměty se vztahem ke zločinu se ovšem četníkům nepodařilo nalézt – takový předpoklad, tedy vylučující souvislost s vraždou, se týkal i stočeného ostnatého drátu délky 3,60 m a dvou železných skob, tzv. kramlí.

Jenže... 7. března 1930 našli už zmiňovaní četníci Bartoušek a Železný ve smrkovém lese mezi Všenory a Jílovištěm, poblíž jílovištské myslivny, 7 kusů usekaných břízek, shodných s dvěma břízkami z uvažovaných nosítek.

„Břízky nalezené na místě u mrtvoly byly na spodním konci useknuty sekerou a vyznačují se charakteristickými značkami tří rýh od vylomeného ostří sekery. Rovněž tak i nyní nalezených sedm kusů břízek vyznačují se zcela shodně s oněmi charakteristickými rýhami.

Bylo zjištěno, že veškeré břízky usekány byly dělníkem Josefem Špačkem z Jíloviště č. p. 30 na jaře roku 1929 a zůstaly zapomenuty ve smrkovém lesíku, kdež bylo 7 kusů těchto břízek nalezeno. Ještě dnes sekera dělníka Špačka vyznačuje se na svém ostří třemi rýhami.“

Vrchní strážmistr Bartoušek, velitel dobřichovické stanice, ve své zprávě dále konstatuje:

„Místo, kde bylo 7 kusů břízek nalezeno, lze takřka s určitostí označiti za místo, kde došlo ke spáchání vraždy. A to nejen podle nálezu usekaných břízek, ale pro povahu místa: malého travnatého a mechového plácku, kde mohl neznámý pachatel, resp. pachatelé s obětí souložiti, neboť na tomto místě nalezen byl malý papírový sáček od ochranného prostředku (preservativu).

Dále je to i ta okolnost, že na jednom smrčku uřezány byly nožem větvičky, které pravděpodobně pachateli při souložích v poloze vleže překážely jeho hlavě. Vše tedy naznačuje, že právě toto místo je dějištěm vraždy, teprve odtud byla mrtvola na místo nálezu odnesena...

Dle nalezených reformních spodních kalhotek, které se u hlavy mrtvoly nacházely, lze také usuzovati, že pachatel před vykonaným činem s Janotovou souložil.

Vzdálenost od místa nálezu břížek na místo nálezu těla činí asi 10 minut chůze a vede údolím lesa. Vysvětluje se tak i nález ostnatého drátu – pachatel, resp. pachatelé byli nuceni ostnatý drát, uzavírající cestu do údolí, odstraniti. Aby pohozením drátu nebo skob nebyla upoutána pozornost, zmíněné věci poblíž mrtvoly uschovali,“ dedukoval Bartoušek.

Četnický spis obsahuje asi tucet stále kvalitních fotografií. Zachycují místo činu, mrtvolu, uřezané břízky, nalezené předměty patřící mrtvole, i ty, se kterými manipuloval pachatel či pachatelé.

Jsou tam také ony zpropadené *reformky*...

Na tohle pojmenování intimního dámského prádla čas od času v policejních archivech začátku 20. století narazíte...

Co to vlastně bylo – reformky?

Odkud vzaly svoje jméno? Dovolme si malý historický exkurz do tajností ženského prádelníku. Původně jsem se domníval, že reformky znamenaly *reformu* dámského oblékání už v tom, že se vůbec nějaké kalhotky pod plejádou spodniček objevily.

Nekorektně a machisticky („Genderové strážkyně, bděte!“) jsem si říkal, že ohnivému ctiteli najednou už nestačilo vyhrnout a vykasat v okamžiku „O“ všechny ty sukně a další intimní vrstvy – najednou tam byl onen pevně navlečený, zpropadený kousek látky, vpravdě poslední citadela obrany!

Jak jistě, pánové, uznáte, taková změna neměla jen parametry reformy, spíš (kontra)revoluce!

Jenomže – všechno je jinak! Hodně nám objasní citát z románu *Můj život* od Vlasty Javořické, kdysi populární autorky, líčící starý venkovský svět a život v katolickém duchu – tudíž spisovatelky za komunismu totálně proscribované:

Časopis Bazar, který odebírala naše máti po léta, přinesl novinku: reformní ženské spodky... Byly to uzavřené kalhotky v pase připnuté na živůtku, s bohatými volány dole. Zalíbily se mi hrozně, jaká to byla pohoda! Mohu se o pouti směle pohoupati na lodičce a nemusím úzkostlivě tisknout sukně mezi koleny v obavě, že bude vidět pod sukní vylající cíp košile jako kormidlo. Tak mi máti ušila takové cudné kalhotky, a já je měla dnes poprvé na sobě!⁹

Cudné kalhotky...

Jenomže když přišlo na věc, například ve všennorském lese, cudnost i kalhotky musely jít stranou – přesně řečeno dolů!

Zpět k samému vyšetřování vraždy, které se zuby nehty snažilo nevybočit z osvědčených kolejí.

V březnu 1930, kdy Bartoušek psal předchozí citované řádky, byla už četníkům dávno známa totožnost oběti. Nalezená mrtvola měla totiž při sobě dost ozdob a šperků – četnický spis obsahuje i jejich souhrnnou fotografii –, takže bylo jen otázkou rutiny dát zavražděné ženě jméno.

Stalo se tak 2. srpna 1929, tedy třetí den po nálezů těla ve všennorském lese...

Chodbami soudně lékařského ústavu kráčely dvě nervózně poplakávající ženy, Karla Bílková a Anna Hlobušková, obě bytem Nusle-Údolí, Krokova ulice č. 103. Zanedlouho potvrdily, že „dle šatů a na mrtvole nalezených šperků poznaly se vši určitostí, že zavražděná jest totožná s Janou Janotovou, roz. Soukeníkovou“.

Z další protokolace vyplývá, že Janotová se narodila 16. května 1907, naposledy bydlela v Nuslích-Údolí, Lumírově ulici č. 8. Pohledem na mapu Prahy se snadno přesvědčíme, že ulice blízko vyšehradské pevnosti sousedí s Krokovou, uváděnou v adrese

⁹ Za literární postřeh děkuji Mgr. Jaroslavě Konášové, šéfredaktořce mj. týdeníku *Chvilka pro tebe*, zabývajícímu se vedle citových resp. vztahových otázek také módou a jejím historickým vývojem.

svědkyně Bílkové a Hlobuškové... Janotová žila odloučena od svého muže Jaroslava, jejich tříletou dceru vychovávali v té době rodiče zavražděné, bydlící v jižních Čechách. Podle svědků odešla Janotová ze svého bytu 16. července 1929 kolem druhé hodiny odpolední, téhož dne ji viděli naposledy kolem jedenadvacáté večerní v centru Prahy, na Můstku.

Četníci a jim pomáhající pražské policejní ředitelství přijali shodně verzi, že Janotová spolu se svým vrahem odjela z Prahy autem na Jíloviště, nešlo vyloučit, že místo k sexuálním hrátkám vybrala na základě předchozích zkušeností sama.

„Šetřením bylo zjištěno, že Janotová byla posledně zaměstnána v baru Bonbonier, nyní však v posledním čase byla bez zaměstnání a živila se prostitucí. Zavražděná měla více stálých milenců a byla silně pohlavně založena.“

Anna Sedláčková, populární divadelní herečka, přes léto bydlící v Dolních Mokropsech ve vile „Mařenka“, protokolárně vypověděla, že Janotová u ní od dubna do července 1928 byla zaměstnána jako služebná. Po stránce pracovní dalo se prý na Janotovou spolehnout, nicméně ji Sedláčková vyličila jako ženu, která si stále udržovala více milenců a ve chvílích volna za nimi dojížděla do Prahy.

Dále Sedláčková uvedla, že za Janotovou přijel jednou i *bývalý* manžel. Ovšem tohle setkání v Dolních Mokropsech se neodehrálo ve vlídném duchu. Jaroslav vyhrožoval Janě pro její nezřízený život údajně slovy: „Já tě zabiju, nenecháš-li toho!“

Obdobně vyhrožoval Janotové i její neznámý milenec, se kterým se krátce před svou smrtí často stýkala. K invektivám došlo v baru Eldorado i v restauraci U Šenfloků. Mezi podezřelý patřil též ruský státní občan Terenčuk, dále neznámý zedník, který se údajně s Janotovou v létě 1928 zasnoubil...

Všichni podezřelí muži, zhruba tucet amantů, prošli výslechy, ale žádného se nepodařilo nacytat při lži, natož dotlačit k doznání, že má smrt Janotové na svědomí.

Navzdory opakovanému prohledání místa činu a okolního lesa se nepodařilo nalézt čtyřhrannou kabelku v imitaci krokodýlí kůže, ve které Janotová mimo jiné nosila větší pudřenku ze žlutého kovu, dále prolamovaný slaměný klobouk světlé barvy se žlutou stuhou, chyběl i dámský plášť béžové barvy – všechno věci, které podle svědkyně Bílkové měla Janotová v době odchodu z domova při sobě.

Kabelku s kloboukem náhodně našel až 8. srpna 1929 školák Bohumil Němeček z Jíloviště, a to u místního rybníčku. Uvnitř se nacházela nejen pudřenka, ale také pohlednice a dopis z korespondence Janotové.

Pohlednice nesla adresu Františka Dlouhého z Plzně. „Žaňa“ Janotová mu psala o jakémisi dopise, který ji vylekal a těší se na další shledání, kdy si oba poví víc... „Já jsem chodila každý den tam na Václavském náměstí, jestli se tam s Tebou sejdu a zatím nic.“

Dopis také psal a adresoval na jméno „vážená slečna sl. Žany Janotová v Praze“ s datem 10. ledna 1929 další Plzeňák. V místě podpisu můžeme číst obřadné a obšírné „Znamenám se s přátelskou úctou Al. Schmiedhuber, bývalý majitel bank. závodu, t. č. soukromník.“

Schmiedhubera prý potkalo „velké neštěstí“, jehož vinou nemohl zatím splatit Janotové půjčku 120 korun. Příští měsíc bude na delší dobu v Praze a dá všechno do pořádku:

„Jak jsem již uvedl, potkalo mne velké neštěstí, leč mohla byste, drahá slečno, mou situaci ještě zhoršiti v tom pádu, kdybyste mne snad dopisem upomínala. Poštu otevírá moje paní a nestálo by vše za ten kravál, resp. za nepříjemnost pro mne od mé paní.“

Po straně dopisu, snad na závěr, ještě Schmiedhuber, vulgo bývalý bankéř, připsal: „O uvedeném neštěstí nemohu se rozepisovati – povím Vám vše ústně. Nashledanou.“

Nález kabelky vynesl tak další pár podezřelých mužů. Na druhou stranu četníci věděli, že člověk, který odhodil kabelku do vody, ji nejprve zbavil pro sebe kompromitujících stop.

I tak vyvstala objevem kabelky stěžejní otázka:

Proč pachatel přenášel z místa činu na místo nálezu mrtvoly části oděvu jako *reformky*, střevíc a torzo spravované punčochy, když mu stačilo odhodit kabelku a klobouk na kraj rybníka?

Především ale nález kabelky Žany Janotové odstartoval malý peloton možná pravdivých, nicméně jen nesnadno doložitelných svědectví.

Mimo jiné o asi třicetiletém muži v černých plavkách, který 21. července chodil při kraji rybníčku a cosi pod vodou hledal. Když ho překvapil svědek Nouzecký, jedoucí na kole po silnici mezi Jílovíštěm a Dobřichovicemi, neznámý muž se nápadně polekal, vylezl z vody a sedl si na břeh...

Optimista by dodal, že když svědek Nouzecký ukázal četníkům místo, kde neznámý muž stál, shodovalo se přesně s místem nálezu kabelky Janotové!

„No a co z toho?“ zní odpověď pesimistova.

A měl by pravdu.

Vyšetřování vraždy Jany Janotové mělo široký záběr a zevrubný ráz, některé protokolace působí s odstupem času až tragikomicky...

Ještě v den objevu mrtvoly Janotové v lese dostali četníci informaci o muži, který někdy v půli července seděl v hostinci ve Všenorech. Podle svědků byl silně rozrušen a svým chováním vzbudil pozornost přítomných hostů.

Neznámý muž silně kouřil, pil víno, pivo, jakož i černou kávu a likéry. Prolistoval veškeré noviny, aniž by se do nich aspoň na chvíli začtl, hned je zase odkládal, zkrátka a dobře působil dojem člověka, „který mínil spáchat sebevraždu a nebo spáchal velký trestný čin“.

Ježte! Šetřením bylo později zjištěno, že neznámý muž je totožný s akademickým malířem Štěpánem Frčkem z Prahy, který v hostinci čekal na jistou Rusku, aby mohl malovat její akt...

Ruku na srdce, milý čtenáři – kdo by nebyl v takovou chvíli netrpělivý, rozechvělý, ba krajně nervózní?

Ještě hůř vypadalo důvěrné sdělení z okresního velitelství v Písku, podepsané poručíkem Votrubou, které do Dobřichovic došlo 7. září 1929.

Votruba informoval, že v srpnu téhož roku za ním přišel „známý spiritista a přítel četnictva“ továrník Theodor Vedan, který mu sebevědomě tvrdil, že během seance mluvil s duchem zavražděné Janotové.

„Ač sám nevěřím spiritismu,“ předznamenává Votruba, „sděluji Vám to, abych Vedanovu přání vyhověl... Janotová udává, že dostala napítí vonného nápoje, který ji pak v krku páčil, následně ji chytly bolesti v krku a v žaludku, dostala křeče. Tento nápoj jí dal pít jeden slušný pán, velké postavy, přes 40 roků starý, dle zevnějšku bohatý, který měl malý knírek.

Tato záležitost se měla odehrát ve Stodůlkách, a když se Janotové udělalo špatně, odvezli jí autem na vzduch do lesa. Dále Janotová říkala, že měla známost se synem policejního agenta, v té souvislosti zřejmě poznamenala, že vrah hledá vraha a pak začala rozčileně křičet: Jdi pryč, Novotný!“

Tolik Votrubovo důvěrné sdělení.

Může nám to být k smíchu, ale vzpomeňme si na masivní „výpomoc“ všelijakých senzibilů v některých mediálně známých případech za uplynulých zhruba dvacet let, na jejich často až obskurní tipy a výpovědi...

Pak můžeme jen konstatovat: Nic nového pod sluncem.

V květnu 1932 dostalo vyšetřování mimořádně silný a vskutku kriminalistický impuls. Rolník Antonín Bolart z Letů na Zbraslavsku podal vrchnímu strážmistřovi výpověď – a to hned ke dvěma vraždám!

„Pomýšlel jsem svého času pojmout za manželku Annu Hokešovou, majitelku někdejší vinárny v Jindřišské ulici. Často, někdy i na několik dní, jsem Hokešovou navštěvoval, a proto vím, že počátkem

léta, rozhodně ještě před zmizením Janotové, popíjelo jeden večer v lokále vinárny několik mužů a několik lehkých děvčat. Přítomna byla samozřejmě Hokešová.“

Podle Bolarta se mezi pražskými hosty nacházel neznámý muž střední postavy, slabší tělesné konstrukce. Mluvil špatně česky, byl to nejspíš Polák, možná Rus, na sobě měl hnědé šaty s úzkými světlými proužky a šedý svrchník.

Po několika hodinách vydatné konzumace vínečka opustilo lokál osm lidí – včetně Hokešové, Janotové, důvěrně přezdívané *Zrzavá Žanda*, i neznámého Poláka. Všichni odešli přes kuchyň do vinného sklepa, aby popíjeli dál.

Z výpovědi Bolarta, který ovšem nebyl celou dobu ve vinárně přítomen, vyplynulo, že po nějaké době vyšlo ze sklepa sedm lidí – cizinec nikoli!

Kam Polák zmizel?

Ještě téže noci prý Hokešová objednala dvě osobní auta. Do každého naložili velký proutěný koš, připomínající kufr. První vůz, ve kterém seděla mj. Hokešová, odjel údajně na Dobříš, kde si prý chtěla vinárnice pronajmout nějakou restauraci.

Další lidé seděli ve druhém voze, s obrovitým košem měli namířeno kamsi na Lounsko, aby navštívili nemocnou matku Hokešové. Podivná péče...

„Po této události,“ pokračoval vypovídající Bolart, „měla Anna Hokešová mnoho peněz. Schovala si u mne obnos 48.000 Kč, který si asi za tři dny vzala zpět, udávajíc, že peníze potřebuje do obchodu.

Především ale od té doby počala za Hokešovou chodit Janotová, takřka přes den, a požadovala na ní peníze. Tyto skutečně vždycy obdržela. Dokonce když Hokešová neměla požadovanou sumu u sebe, půjčoval jsem jí pro Janotovou částky 500 až 1000 korun. Ona mi je různě vracela.

Jednou, když Hokešová ani já jsme neměli požadovaný obnos 2000 korun u sebe, počala Janotová tropiti rámus, dokud jsme si

nepůjčili v Havelské ulici od hostinského Krejčího. Toto mámení peněz Janotovou na Hokešové trvalo asi tři neděle.“

Je to tak, schylovalo se k další vraždě – aspoň podle Bolartova vyprávění.

Jedné noci totiž poslala Hokešová svého bratra pro Janotovou, aby ji přivezl najatou drožkou.

Společně pak, včetně Bolarta, odjeli do Letů. Někde v lesích za hotelem Jíloviště chtěla Hokešová zastavit, půjdou prý kousek pěšky, aby si užili trochu zdravého vzduchu. Vystoupili všichni, s výjimkou Bolarta a drožkaře, ti měli popojet a čekat u železničních závor u Všenor.

„Stáli jsme tam asi dvě hodiny, společnost se stále nevracela. Měl jsem obavu, zda se jim v lese něco nepříhodilo. A taky jsem nechtěl mít v Letech ostudu, že jezdím tak pozdě autem domů. Šel jsem jim proto naproti a taky jsem je potkal ve Všenorech, u hotelu *Zdeňka*.

Bylo mi nápadné, že se ve společnosti Janotová nenachází, ale neptal jsem se, kde zůstala nebo co se jí přihodilo. A nikdo z přítomných o tom nemluvil.

Odjeli jsme do Letů, Hokešová zůstala u mne, ostatní odjeli do Prahy. Pamatuji se ještě, že Hokešová po zbytek noci nespala, jevila veliký nepokoj a chodila se stále dívat k oknu po návisi.“

Ať už byla Bolartova výpověď jakkoli krkolomná a v mnoha ohledech nelogická – a především podaná se tříročním zpožděním –, mohl vrchní strážmistr Bartůšek s nadějí shrnout ve své zprávě:

„Je možné, že Jana Janotová byla svědkem vraždy neznámého muže, popíjejícího ve sklepě u Hokešové. Ten mohl být zavražděn, oloupen, pravděpodobně rozčtvrcen a v uvedených koších z Prahy vyvezen...“

Což by zas mohlo souviset se skutečným a nepopíratelným případem, kterým se před časem zabývali četníci ze stanice Velemyšlevec: